

บันทึก

เรื่อง ฐานะของเงินสเตอร์ตส์และเงินกิลเดอร์

ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ๒๒๗๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเรื่องฐานะของเงินสเตอร์ตส์และเงินกิลเดอร์ในปัจจุบัน เพื่อที่จะทราบค่าเงินที่กล่าวนี้จึงถือเป็นเงินตราตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๔๘๘ หรือไม่ หรือว่าเนื่องจากพฤติการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เงินที่กล่าวนี้จะอยู่ในความควบคุมแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พุทธศักราช ๒๔๘๒ หรืออย่างไรรั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าเงินสเตอร์ตส์และเงินกิลเดอร์เป็นเงินของประเทศซึ่งถูกยึดโดยศัตรู การที่ประเทศหนึ่งประเทศใดถูกยึดโดยทหารของศัตรูในเวลาสงครามนั้น ในทางกฎหมายถือว่า ผู้เป็นเจ้าของรัฐได้เสียการครอบครองไปชั่วคราว การครอบครองจะเสียไปอย่างเด็ดขาดก็แต่โดยอาศัยสัญญาสันติภาพเท่านั้น ทั้งนี้ เป็นหลักของกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองซึ่งได้ยอมรับกันทั่วไป ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๑๕ เป็นต้นมา

ผลทั่วไป ไปซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองดังกล่าวมาแล้วย่อมรับรอง จึงเป็นว่า

- (ก) ผู้ยึดจะกระทำการใดๆ ได้เป็นการถาวรไม่ได้
- (ข) ผู้ยึดจะเข้าสวมอำนาจของเจ้าของตามกฎหมายไม่ได้ เจ้าของยังคงเป็นผู้รักษาอำนาจอธิปไตยอยู่ ส่วนผู้ยึดมาฐานะเสมือน "ผู้จัดการงานนอกสั่ง" โดยพฤติการณ์บังคับ
- (ค) บุคคลและทรัพย์สินต้องไม่ได้รับความกระทบกระเทือนจากการยึดเท่าที่จะเป็นไปได้
- (ง) ผู้ยึดชั่วคราวมีสิทธิแต่เพียงที่จะใช้ดินแดนได้เพื่อการทหารเท่านั้น
- (จ) เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครอง ผู้ยึดต้องใช้กฎหมายท้องถิ่นบังคับ จะใช้กฎหมายของตนบังคับไม่ได้ (เว้นแต่ที่เกี่ยวกับसानทหารละอำนาจของทหารผู้ยึดจึงจะเข้าสวมอำนาจแทนเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นได้)

การดใช้กฎหมายท้องถิ่นนั้น พึงกระทำได้แต่เฉพาะในกรณีพิเศษบางกรณีเท่านั้นเช่นในเรื่องศุลกากร ภาษี ราชการทหาร เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามหลักทั่วไปดังกล่าวมาแล้ว ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่า วิธีการใดจะยังให้สถานะการเงินของประเทศหนึ่งประเทศใดเสียไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าถึงกับเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักประกันของเงินตราที่มีอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว วิธีการนั้นก็ไม่ใช่วิธีการที่กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมืองรับรอง

เท่าที่ทราบ วิธีการที่ปฏิบัติกันในสงครามปัจจุบันก็จะเป็นการรับรองข้อความที่กล่าวมาแล้ว ขวาล่าสุดในหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส (กรกฎาคม ๑๙๔๐) หลังจากที่กองทัพเยอรมันได้เข้ายึดประเทศฝรั่งเศสและเบลเยียมแล้ว ปรากฏว่าเงินฝรั่งเศสก็ยังคงใช้อยู่ เพียงแต่ว่าเยอรมันได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินฝรั่งเศสกับเงินเยอรมันขึ้นไว้ และบังคับให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนนั้น (๑ มาร์ค - ๒๐ แฟรงค์) เท่านั้น เงินฝรั่งเศสและเงินเยอรมันใช้ควบกันไป ในประเทศเบลเยียมก็ได้ทำรูปการณ์เช่นเดียวกัน คือตั้งแต่บัดนั้นมา กระทรวงการคลังของประเทศเบลเยียมก็ได้ทำคำชี้แจงเรื่องการแลกเปลี่ยนเงินแฟรงค์ฝรั่งเศสเป็นเงินแฟรงค์เบลเยียม (หรือกลับกัน) ไว้ ทั้งนี้ เป็นการแสดงว่าเงินของสองประเทศนั้นเป็นเงินที่ใช้ได้อย่างสมบูรณ์

เมื่อพิจารณาตามหลักฐานต่างๆ ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้รับ ดูไม่มีเหตุผลอันใดที่จะเชื่อได้ว่า ในสเตรตส์เซตเติลเมนต์หรือคัทชอินดีสได้ดำเนินนโยบายไปอย่างอื่น โดยเหตุนี้คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า เงินสเตรตส์และเงินกิลเดอร์ต้องอยู่ในความควบคุมแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๔๘๒ ตั้งแต่ก่อน

(ลงชื่อ) เดือน บุนนาค

(นายเดือน บุนนาค)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๔๘๘